

Prædiken til 15. søndag efter Trinitatis

Matt. 6,24-34

Første tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Jesus sagde: »Ingen kan tjene to herrer. Han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon. Derfor siger jeg jer: Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvordan I får noget at spise og drikke, eller for, hvordan I får tøj på kroppen. Er livet ikke mere end maden, og legemet mere end klæderne? Se himlens fugle; de sår ikke og høster ikke og samler ikke i lade, og jeres himmelske fader giver dem føden. Er I ikke langt mere værd end de? Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig? Og hvorfor bekymrer I jer for klæder? Læg mærke til, hvordan markens liljer gror; de arbejder ikke og spinder ikke. Men jeg siger jer: End ikke Salomo i al sin pragt var klædt som en af dem. Klæd Gud således markens græs, som står i dag og i morgen kastes i ovnen, hvor meget snarere så ikke jer, I lidetroende? I må altså ikke være bekymrede og spørge: Hvordan får vi noget at spise og drikke? Eller: Hvordan får vi tøj på kroppen? Alt dette søger hedningerne jo efter, og jeres himmelske fader ved, at I trænger til alt dette. Men søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift. Så vær da ikke bekymrede for dagen i morgen; dagen i morgen skal bekymre sig for det, der hører den til. Hver dag har nok i sin plage.«

Matthæusevangeliet 6,24-34

Hvis nu du var et dyr, hvilket dyr ville du så være? En af mine venner svarede 'en regnorm!', hvor andre nok ville sige 'tiger' eller 'giraf' eller et eller andet smukt eller farligt dyr.

Hvis nu du skulle sammenligne din kæreste/kone/mand med et dyr, ville det – afhængigt af hvor længe I har været sammen, selvfølgelig – forhåbentlig også være noget tiltalende: en tyk og varm bjørn, et dovendyr, en skildpadde eller sådan noget. Hvis det er din eks, du skal beskrive med et dyrebillede, er det nok pludselig en anden sag: en kold fisk, en gås eller et svin, simpelthen.

Man kan selvfølgelig også være født som fisk, vædder, tyr, krebs, løve, skorpion eller stenbuk.

Det ligger lige for at sammenligne sig selv og andre med et dyr, fordi et dyr har nogle enkle og ret tydelige kendetegn.

Se f. eks. eventyret om Den Grimme Ælling, der troede, at den var en ælling, bare fordi den lå i æg hos en andemor. I virkeligheden var den jo en svane, og vi ved alle sammen, at H.C. Andersen ville sige noget bestemt med dén historie. Det er ret let at oversætte de forskellige dyr i eventyret til mennesketyper, og det er jo også meningen.

Vi har lige hørt om Noa med arken, og vi har sunget om svaler og storke, spurve og ravne, og i historien om Noa og i salmerne er det lige ud ad landevejen dyr og fugle, det handler om.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 786, 124 årgang
September 2023
ISSN 0901-2214

Men dyr kan man åbenbart lære noget af som menneske. Hør bare, hvad der står i Ordsprogenes Bog i Det Gamle Testamente:

Gå til myren, dovenkrop, betragt dens færden og bliv viis. Den har hverken anfører, overhoved eller hersker, men den skaffer sig føde om sommeren og samler forråd ved høsttid

Hvor længe vil du blive liggende, dovenkrop? Hvor når rejser du dig fra din søvn? 'Lidt søvn, lidt hvile, lidt hænderne i skødet', men så kommer armoden over dig som en landstryger, nøden som en røver.

Dén med at 'gå til myren og blive viis', dén kender vi godt, og den kommer altså fra Bibelen, nærmere bestemt fra det, der hedder visdomslitteraturskrifterne i Det Gamle Testamente.

I dag kunne man sige til den, der skal på date eller som skal overleve på arbejdsmarkedet eller i et ægteskab: vær som en gople! Du er i forvejen 98% vand, og goplen smyger sig gennem alt; værgenemstigtig som en gople, svøm langsomt, vær smidig og omstillingsparat som en gople. Vær som goplen!

Bag alle de her lidt romantiske opfordringer til at lægge sig efter et bestemt dyrs adfærd og spidse sine egenskaber til, ligger tanken om, at vi mennesker ikke rigtigt ved, hvad vi ér, for vi er nemlig ikke længere kun et stykke natur; vi er brudt ud og har formet kultur, måder at være sammen på, måder at organisere os på, måder at gøre tingene på. Og det er noget værre noget.

Dyr er stort set hvad de er – eller de udvikler sig i hvert fald meget langsomt. En fisk skal virkelig tage et langt tilløb til at kravle på land og udvikle lemmer i stedet for finner. En fisk opfører sig stort set som en fisk fra rogn til skelet.

Et menneske, derimod, ved ikke, hvad det ér. Og vi kan bruge hele og halve liv på at undersøge, hvad og hvem vi er, og hvad vi så skal stille op med os selv. Det er derfor visdomslitteraturen er så fuld af opfordringer til at følge myrens eksempel, eller træets, eller den gumlende okses eller det solelskende firbens eksempel. Det er let at forstå, og

man kan jo forsøge at tage ved lære af den rene natur, der bare lige ud er, hvad den skal være uden så megen tvivl og grublerier.

Så vidt, så godt – er meningen med dagens tekst om himlens fugle og markens liljer så, at det er sådan, vi bør leve?

Hvad angår mad: himlens fugle sår ikke, de høster ikke, de samler ikke korn i store lader (modsat myren, åbenbart!) – Gud giver dem føden én dag ad gangen.

Ligesom dengang, Gud gav Moses og resten af folket manna i ørkenen, og de kun måtte samle til én dag ad gangen, hvad de selvfølgelig ikke gjorde – de mente ikke, man nødvendigvis kunne regne med ham Gud, der tilsyneladende kunne finde på hvad som helst.

Og hvad angår tøj: liljerne på marken er vanvittigt smukke og klæder græsset mere fornemt end kongers og dronningers mange penge kan klæde dem, hvis vi skal tro Jesus. Alverdens rigdomme kan ikke skaffe os tøj, der er smukkere, end den Guds kærlighed, der besmykker os græsstrå.

Ja, for det er nok omtrent dét, historien skal betyde: at vi er græsset, og liljerne er nåden og kærligheden fra Gud, der gør os smukke og fornemt klædt.

Måske.

Men smukt er det, hvis det er en opfordring til os om ikke at bruge vores tid på penge og ejendomme, for de kan alligevel ikke gøre os smukke og glade. Og smukt er det, hvis vi af himlens fugle kan lære at være tillidsfulde og bare regne med, at der også bliver givet os mad i morgen. Og smukt er det at opfordre os til ikke at skulle bekymre os om noget, simpelthen i tillid til Gud at leve i nu'et.

Drejer det hér sig om *simple living* og tillid til Gud – også sådan, at vi deler Guds gaver i stedet for at skrabe til os? Tja, hvis teksten er visdomslitteratur og den drejer sig om at lægge sig efter himlens fugle og se på markens liljer, så gør det nok. Økologisk og sjælelig balance til den menneskehed, der er brudt ud af naturen og nu ikke aner, hvad og hvem, vi er. Vær som fuglen, se markens liljer. Det skulle

være rigeligt, og så er vi på plads igen efter de kulturelle fejltrin, tilbage Paradisets Have, simpelt hen. Lev som nøgne Adam'er og Eva'er – det skal nok gå, skal I se. Trust me! Bum. No worries.

Men *simple living* og at tage ved lære af naturen kunne jo også være buddhisme eller indiansk visdom. Det behøver vi da ikke Jesus til at belære os om.

Enhver kan jo erfare og erhverve sig dén visdom, at man ikke bliver lykkelig af at jagte penge og ejendom, man kan såmænd undervejs kvæles ved egen hånd, og det gør det jo jagten lidt komisk. Selvom man måske har lært erhvervsliv af myren.

Man kan også erfare, at bekymringer om dagen i morgen kan få os til at miste blikket for livet nu og her, og at det kan hjælpe vores urolige indre at 'give slip', som det hedder – eller det kan gøre os mere harmoniske at være off-line og simpelthen 'gå glip', som Svend Brinkmanns nye bog hedder.

Det er alt sammen erfaret menneskelig visdom, man kan skrive ned og give videre til næste generation – det kan erfares af enhver, og jeg tror, at det *bliver* erfaret af ethvert menneske på et eller flere tidspunkter i éns liv.

Men er der én, man ikke gider høre den slags visdomsord fra, så er det da Jesus – manden, der ikke havde børn eller kone, manden, der var ualmindelig skarp oven i hovedet, manden, der simpelthen var en *mand* i et patriarkalsk samfund af rang, manden, der tilsyneladende kunne skabe et festmåltid ud af to fisk og fem brød. Lidt let for sådan én ikke at skulle leve et planlagt liv med en smule fremsynet-hed på egne og på sine børns vegne. 'Privilegieblind' ville man nok kalde sådan en opfordring i dag – hvis det altså var visdom og almindelig livsvejledning, han ville udspy over os.

Det tror jeg bare ikke, det er.

For så ville dét med at være som himlens fugle og markens liljer som sagt være et lidt romantisk råd, der kunne stå på facebook sammen med et billede af en skål frugt og en kop ubekymret fair *trade* kaffe med liljebladmønster i skummet. Noget,

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning

– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

som ikke engang afsenderen selv tager alvorligt i mere end 20 minutter, så meget desto mindre os, der ser opslaget.

Og hvis det hér handlede om livsvejledning eller selvdisciplinering, så ville vi blive endnu mere stressede og bekymrede, end vi er i forvejen, for så ville vi komme til at lide af kronisk selvpiskeri, hele tiden kaste et FYI-blik på os selv over, at vi ikke er ubekymrede nok.

Hvad så? Hvad skal vi med det hér? Ingenting. Ja, det vil sige VI skal ikke noget med det. Det skal de andre.

Jeg er lidt ked af at sige det, men denne tekst handler altså ikke om os og hvordan vi skal leve vores eget liv; den handler om, hvordan vi ruster os til at gå ud i verden med evangeliet om syndernes forladelse.

Den handler om at vi skal ud og opsøge det fortabte.

Vise barmhjertighed mod dem, der har behov for det – om det så er den, man deler bord og seng med, om det så er ens egne børn eller ens egne forældre, for dén sags skyld. Vise barmhjertighed – og modtage barmhjertighed.

Du er blevet betroet kærlighed og barmhjertighed i din dåb og i nadveren om lidt, og det kan du sagtens forvalte – dét skal du slet ikke bekymre dig om. Du behøver ikke at komme anstigende som kong Salomo og ligne en succes. Du behøver ikke at kunne fremvise noget som helst værdighedsbevis.

Når det gælder om at være barmhjertig og modtage barmhjertighed, skal du overhovedet ikke gøre dig bekymringer. Du skal afsløre uret, du skal oprejse den, der er faldet, du skal lade dig rejse, når du er faldet; og i alt dét, som du er kaldet til, betyder penge og ejendom intet – i dét stykke gælder kun Guds rige. Og Guds rige betyder Kristi opstandelse. Den opstandne er den første, vi skal søge, inden vi går ud. Guds rige betyder det nye liv, overvindelsen af det, der skiller os ad, det, der isolerer os, så vi bliver ensomme og tror, at vi skal bære alt på vores egne skuldre.

Vi skal simpelthen bruge vores fantasi til at finde ud af, hvordan vi kan hjælpe – forstå, at vi har brug for kærlighed og hvordan vi har brug for kærlighed. At vi alle sammen er fortabte uden. Derfor er vi vigtige. Fugle og liljer er vigtige, men når det gælder om at fortælle om Gud, er vi vigtigere.

Fugle og liljer kan fortælle os noget om natur, de kan fortælle os noget om en skaber, men mennesker kan fortælle noget om Guds tilgivelse og barmhjertighed ved Jesu korsfæstelse og opstandelse. Vi kan vise barmhjertighed, og vi kan modtage den. Og det skal vi gøre, når vi går ud herfra i dag.

Vi er ikke kun natur; vi er også kultur, og det kan vi ikke lave om på ved at lære af dyrene. De har jo heller ikke brug for Guds tilgivelse. Amen!

Henrik Winther Nielsen

Sognepræst i Frederiksborg Slotskirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

729: Nu falmer skoven trindt om land

42: I underværkers land jeg bor

41: Lille Guds barn, hvad skader dig?

400: Så vældogt det mødte

725: v. 3+4: Det dufter lysegrønt af græs

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk